

**Jätksuutlikkus hariduses- mida õppida,
õpetada, uurida.**

Rea Raus, Tallinna Ülikool
rearaus@tlu.ee

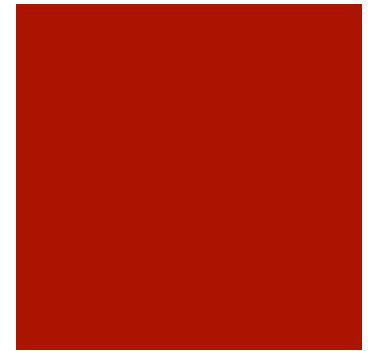
Sissejuhatus

- Mitmed autorid (e.g. Ospina, 2000) märgivad, et jätkusuutlikkus on moraali küsimus, sest jätkusuutlikkuse probleem ei ole mitte Maa probleem, vaid inimlike väärtuste probleem (Babiuk & Falkenberg, 2010, lk. 9). Keskkonnakriis on tegelikult meie mõttemaailma, väärtuste kriis. (Orr, 1992).
- Jätkusuutlikkuse kriisi juurpõhjused aga ka haridussüsteemi väljakutsed on seotud meie fragmentariseerunud, mehhanistliku maailmavaatega (Capra, 1992, Orr, 1994, Bowers, 1995).

...

- Meie haridusüsteemid toetavad pahasti jätkusuutmatustehk reprodutseerivad sama maailmavaadet, mis on aluseks meie tarbijalikule suhtumisele, käitumisele, tegutsemisele.

Holism hariduses

- Holistiline lähenemine hariduses tähendab holistilist vaadet nii haridusfilosoofias, hariduspoliitikas, õppekavade arenduses ning pedagoogikas (Sterling,2001)
- Alusprintsip: ökoloogiline, holistiline, terviksüsteemne lähenemine
- Holistiline vaade inimarengule, õppijana, õpetajana, tervikliku isiksusena.

Mehhanistlik/Instrumentaalne vs. Holistiline/Ökoloogiline maailmavaade

- Osad vs. Side terviku osade vahel
- Eraldatus, selektsioon vs. Ühtsus & Ühendus
- Inimeseks saamine/Olemine vs. Omamine/Omandamine

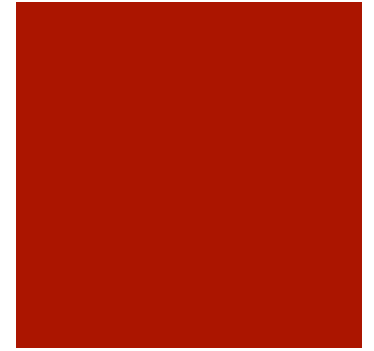
Uusi lähtekohti jätkusuutlikkuse hariduses

The image cannot be displayed. Your computer may not have enough memory to open the image, or the image may have been corrupted. Restart your computer, and then open the file again. If the red x still appears, you may have to delete the image and then insert it again.

Mida õppida, mis on teadmine-epistemoloogilisi ja pedagoogilisi küsimusi

- Õppimine peaks tegelema jätkusuutlikkuse kriisi **juurpõhjustega**
- Õppimine tähendab ühist/ühiskondlikku tegutsemist ja haridusvaldkonna koondumist transformatiivse mõõtme saavutamiseks.
- Õppimine peab sisaldama ka spirituaalseid, intiimsemaid dimensioone

Jätkusuutlikkuse kompetentsid/ vabanemine jätkusuutmatusest(Wals,2010)

- *Gestaltswitching*- erinevate mõttemustrite/
mallide/mõistmiste integreerimine
(*gestalts*) transformatiivseks õppimiseks:

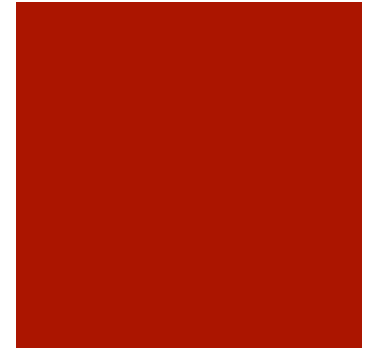
-kultuuriülene,

-ruumiülene,

-valdkondadeülene,

-aegadeülene ja

-inimesteülene

Süvaökoloogia kui SAH alusideoloogia, alusfilosoofia

- Süvaökoloogia (Arne Naess jt.)-ökosoofia, ökoloogiline, holistiline filosoofia, mis väärtustab kõigi olendite, kogu loodu sisemist väärtust sõltumata nende instrumentaalsest väärtusest inimeste vajaduste rahuldamise kontekstis. Vastandub radikaalsele tarbijalikkusele and mega-tehnoloogiate arendamisele, et rahuldada majanduskasvu lõputuid vajadusi.
- Ökoloogiline Mina, Õpetaja Ökoloogiline/Holistiline Identiteet

Mida peaksime õppima ise ja (taas)õpetama tulevastele põlvkondadele/kuidas läheneda Ökoloogilisele Minale

Faktid, teadmised on tähenduslikud ainult siis kui meil on:

- **Empaatia Looduse ning kõigi olendite vastu**
- **Teadmine ja tunnetus maailmast kus kõik on ühenduses ja seotud**
- **Motivatsioon, tahe muuta midagi. Mõistmine, et suurem, altruistlik motiiv on meie missioon,ürgne vajadus ja potentsiaal.**

-
- Julgus, kodaniku Julgus, tegutseda, seista millegi eest
 - Ajalise mõõtmise tajumine- esivanemate pärand, vastutus järeltulijate ees
 - Koha tähtsuse teadvustamine, kohatunnetus.
 - Looduse pühaduse mõistmine, müstika, spirituaalsus
 - Intuitsioon

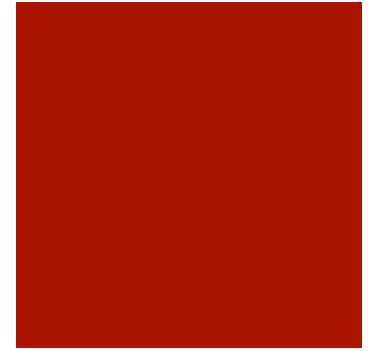
Muutuste ajastu- New Enlightenment Era

- Jätksuutmatust arengust jätkusuutlikuks; eraldatusest ja selekteerimisest ühenduse, ühise tunnetuseni
- Meie mõttemustrite, maailmavaadete, väärtussüsteemide ja moraalsuse muutus
- Muutuste ajastu ka teaduses. Põhiküsimuste küsimine- mis on tõenduspõhisus, andmed, valiidsus, reliaabsus või läbipaistvus ja avatus? Uus narratiiv? (Denzin, 2009)

Metodoloogilised küsimused

- Kvalitatiivsed meetodid peegeldavad fenomenoloogiline lähenemist mis eeldab, et on olemas erinevad, sotsiaalselt konstrueeritud reaalsused (Firestone, 1987)
- Juhindumine transformatiivsest inimese uurimise metodoloogiast (Reason, 1988), mis tuleneb arusaamast, et inimesed omavahel ning inimesed ja loodus on sügavas omavahelises seoses. Meetodivalikul arvestasin, et keel on see tööriist, mis annab aimu identiteedi kujunemisest, tunnetusest, keele kaudu saame kontakti mõtestatusega (Mead, 1934:133, Vygotski 1978), seetõttu uuritakse nii kirjalikku kui suulist kõnet.

Probleem

- Inimühiskonnad on jätkusuutmatul arenguteel, haridus kui võtmevaldkond holistilise, ökoloogilise õpikäsituse rakendajana.
- Meie haridussüsteemis on domineeriv mehhanistlik maailmavaade?
- Õpetajate arusaamad, hoiakud
- Võrdlusena keskkonnaharidusspetsialistid- kui “loodusele lähemalseisjad”
- Õpetajaharidus-kas õpetajahariduse tunnetatud õppekava toetab holistilist maailmamudelit, õpetaja ökoloogilise identiteedi kujunemist-uuring õpetajahariduse üliõpilased

Eesmärgid ja ülesanded

Selleks:

- Identifitseerida Ökoloogilise mina dimensioone, ökoloogilist/holistilist maailmavaade õpetajahariduse tudengite lugudes ning töötavate õpetajate ja mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistide arusaamades.
- Määratleda, millised on arusaamad loodusest, jätkusuutlikkusest, õppimisest, õpetamisest, maailmavaate aspektidena.
- Longituuduurimus, interventsioon- milline mõju, millised muutused, millised ettepanekud

Ülesanded:

- ✓ Uurida muutusi õpetajahariduse tudengite hoiakutes, arusaamades pikema aja vältel-longituuduuring
- ✓ Õpetaja identiteedi käsitlemine õpetajahariduse õpingute jooksul (SAH kontekstis)
- ✓ Uurida arusaamade ja hoiakute muutust interventsiooni tulemusena (SAH koolitus), enne ja pärast koolituse läbimist, tegevõpetajad ja mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistid

Meetodid

- Kvalitatiivne lähenemine;
- Intervjuud, avatud küsimused, narratiivid.
- Induktiivne sisuanalüüs
- Triangulatsioon läbi erinevate meetodite ja kaasuurijate kaasamise

Õpetajahariduse tudengid

- Õppimist ja õpetamist kui meetodite, didaktika küsimust.
- Hea õpetaja on ekspert meetodites. Õpetaja kui tehnik, didaktiline masin.
- Mälestused lemmikõpetajast- inimlike omaduste koond (huumorimeel, sügav armastus, austus õpilaste vastu, laiem maailmatunnetus)
- Hariduse valdkonnaga ei osata seostada globaalseid kriisiküsimusi. Haridust mõistetakse mehhanistlikust vaatest lähtuvalt, kui ettevalmistust osalemaks majanduses (et saada edukaks, hea töökoht)
- Esiletõus- single case study, üks õpetajahariduse tudeng, Ökoloogiline Mina

Õpetajad

- Jätkusuutlikkust läbi tarbijaliku vaate- “ kuidas säästva ressursse, et neid jätkuks kauemaks”.
- Vajadus jätkusuutlikkuse, muutuste järele instrumentaalne- “peab rohkem taaskasutama”, “süüa rohkem mahetoitu”.
- Õppimine ja õpetamine SAH kontekstis rohkem käsitlemist globaalprobleemide ja tehnoloogiliste lahenduse osas- kuidas taaskasutada, roheline energia lahendused jne. Selleks, et suures osas säilitada sama elustiili, mis meil praegu on. Tarbijalik hoiak.
- Eristuv vähemus-spirituaalse, sügavama arusaamaga inimese arengust seoses kogu planeedi ning kõiki teiste olenditega.

Mitte-formaalse keskkonnahariduse spetsialistid

- Tugev seotus loodusega, hea looduse tundmine
- Õppimist ja õpetamist kirjeldatakse enamasti teadmiste ülekandena.
- Jätkusuutlikkuse küsimusi vaadeldakse enamasti looduskaitse küsimusena ning keskkonnaharidust nähakse võtmevaldkonnana.
- Vähemus, kes väljendab tugevat seotust loodusega kui kosmilise, müstilise dimensiooniga
- Eristumine- tehnoloogiline, instrumentaalne lähenemine vs. terviksüsteemne mõtlemine, holistiline lähenemine.
- Interventsiooni, koolituse järgselt - enam kirjeldatakse jätkusuutlikkuse küsimusi kui väärtuste, kogukonnaarengu ja spirituaalse arengu küsimusi.

Valik viiteid

- Denzin, N.K. (2009) The elephant in the living room: or extending the conversation about the politics of evidence. *Qualitative Research* 2009, 9:139-160
- Firestone, W.A. (1987) Meaning in method: The rhetoric of quantitative and qualitative research. Educational researcher. Research for Better Schools, Inc. Philadelphia. Hsieh, H-F., Shannon, S.E (2005) Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*. Sage Publications, 15:1277
- Krippendorff, K. (2004) Measuring the Reliability of Qualitative Text Analysis Data. *Quality and Quantity*, 38 (6), 787-800 Naess, A. (1995). Self-realization: An ecological approach to being in the world. In A. Drengson & Y. Inoue (Eds.), *The deep ecology movement: An introductory anthology* (pp. 13-30). Berkeley, CA: North Atlantic Books. (Original published in 1987)
- Sterling, S. (2001). *Sustainable education: Re-visioning learning and change*. Totnes, Devon, UK: Green Books
- Vygotski, L.S. (1926/1997). *Educational Psychology*. CRC Press.
- Wals, A.E.J. (2010) Mirroring, Gestaltswitching and transformative social learning: Stepping stones for developing sustainability competence. *International Journal for Sustainability in Higher Education*. Vol.11, (4), pp.380-390